

Wie Mij eet, zal leven.

W. de Graaff.

Om de grote zaken van het leven te verstaan, is het vaak nodig onszelf te bezinnen op de kleine gebeurtenissen, die juist door hun veelvuldigheid aan onze aandacht ontsnappen. Hun betekenis is zo vanzelfsprekend met de zin van ons hele bestaan verweven, dat wij ons deze nauwelijks meer bewust zijn.

Zo zou U elkaar vreemd hebben aangekeken, wanneer U elkaar vanmorgen had gezegd: "Kom, wij gaan naar de kerk; wij gaan weer eens eten." En toch is het dat wat wij hier iedere zondag komen doen. We hebben het wel verpakt in speciale woorden als: communie, hostie, eucharistie, mis zelfs, maar de nuchtere werkelijkheid is dat wij komen eten op uitnodiging van de Heer zelf: Neemt en eet.

Eten is een zeer elementaire zaak in het menselijk bestaan. We doen het iedere dag vele malen. We doen het met een zekere vanzelfsprekendheid. We hebben er ons vaste rytme voor. Ik vermoed dat wij daardoor willen voorkomen dat wij honger krijgen. Echte honger hebben wij weinig. Wanneer je het wel hebt, voel je jezelf ellendig. Het gaat je hele denken in beslag nemen. Je komt aan iets anders meer toe. Je hele wereld zakt als een kaartenhuis in elkaar. Het enige dat je nog overblijft is zoeken naar voedsel, naar eten. Honger is een gevaarlijke zaak. Mensen worden er aggressief door. Om het naakte bestaan vecht iedereen.

Eten spreekt het duidelijkst, wanneer het uitvalt.

U kunt dat zien bij een zieke. Wanneer iemand ophoudt met eten, is dat een bedenkelijk teken. Een teken van het naderend einde. Wij maken ons dan ongerust en sporen de zieke op alle mogelijke manieren aan om te eten. Het maakt ons bang wanneer iemand niet meer eet.

Daarom maken mensen, die in hongerstaking gaan, ook zo'n indruk op ons. Er is geen sprekender vorm van protest. Het geeft uitdrukking aan een gevoel dat wij soms allemaal wel hebben: Zo hoeft het voor mij niet meer. Op deze manier is het voor mij afgelopen. Ook in het leven van Jezus komen wij een dergelijke gebeurtenis tegen. In de beschrijving die Lucas geeft van het laatste paasmaal dat Hij met zijn leerlingen houdt, drinkt Hijzelf niet meer mee uit de beker die rondgaat. "Van nu af zal Ik de vrucht van de wijnstok niet meer drinken, totdat Ik zal zijn binnengegaan in het koninkrijk". Voor hem is deze zaak afgelopen.

Eten is je bestaan voortzetten. Je neemt allerlei zaken uit de natuur, groenten, fruit, vlees, brood tot je om je de krachten die je daarin vindt, toe te eigenen, om te zetten in je eigen krachten en daarop voort te leven.

Wanneer U wel eens in Parijs bent geweest, bent U ongetwijfeld 's nachts wezen kijken in de nu pas verdwenen hallen. Daar heeft U gezien wat eten is. Eten voor mensen. Toch is er meer. Wij eten anders dan dieren. Wij bereiden ons eten. De pastoor heeft U daarover de vorige week reeds gesproken in verband met het brood. Wij doen dat met bijna al ons voedsel. We maken het daarvoor eigenlijk pas tot voedsel. Mensen zijn kennelijk niet zonder meer brokken natuur, die aan het totale rytme deel hebben. Wij bewerken het voedsel - wij bepalen zelf mede, hoe ons bestaan zich zal voortzetten. Wij oefenen daarop invloed uit. Doch wij doen meer: wij maken het voedsel smakelijk. Ook dat hebben wij nodig. Het moet lekker zijn anders vergaat ons de eetlust, eten wij niet meer. In die smaak, in dat lekker zijn, beleven wij a.h.w. bewust wat het eten voor ons is. Hoe het ons bestaan, het leven in ons gestalte geeft. Het heeft iets te maken met de weelde van het bestaan en naarmate dit meer wordt gevoeld, duidelijker spreekt, hebben wij er behoefte aan dat het voedsel smakelijk is. Wij eten op feesten lekkerder dan in het leven van iedere dag. Daarnaast verschillende smaken. Wat de een lekker vindt, staat de ander tegen. Let U eens op deze uitdrukking: tegen-staan. Wij kennen tegenwoordig meer dan vroeger de franse, de italiaanse, de spaanse, de hollandse keuken. Dat is een kwestie van volksaard. Een verschil van bestaanswijze.

Doch er is van het eten nog iets anders te zeggen. Het brengt mensen bij elkaar. Dat ondervinden we, wanneer we in het gezin met elkaar aan tafel zitten. Voor menig gezin is dat de enige gelegenheid dat allen bij elkaar zijn. Doch wij ondervinden het ook, wanneer mensen eigenlijk verondersteld worden alleen te eten. Wanneer U op kantoor, of op het werk onder het schaft-uur eet, kruipt U bij elkaar. Zelfs in een automatiek, wanneer U "uit de muur eet", die meest elementaire vorm van eten, ontstaat er gemakkelijk contact tussen de mensen die er staan te eten. Een glimlach tegen elkaar, een praatje over niets en het ijs tussen mensen is gebroken. Wij hebben daaraan kennelijk behoefte. Niets is moeilijker voor mensen die alleen leven, dan alleen te moeten eten. Je trek verdwijnt. Er speelt hier iets van solidariteit in de meest elementaire behoefte van het bestaan, in de vergankelijkheid, de nooddrift; er wordt ook iets in beleefd van het feit, dat mensen die voldaan zijn, de neiging krijgen mededeelzaam te worden. Overvloed wil werkelijk uitvloeien.

Ik geloof dat wij aan al deze zaken moeten denken, wanneer wij onszelf realiseren dat wij naar de kerk komen om te eten. Men spreekt gemakkelijk van maaltijd. Ik denk dat U het even moeilijk vindt als ik om in de wijze waarop wij hier eten, iets van maaltijd te ontdekken. Doch er wordt wel brood uitgedeeld, dat wij eten. Dat gebeurt nog altijd zo. Zoals het eenmaal werd gedaan door Jezus zelf. Wij kennen allemaal die wonderlijke verhalen van Hem waarin Hij brood uitdeelt en aan mensen te eten geeft. Er was altijd iets bijzonders aan de hand met dat brood.

Hij was er kennelijk om bezorgd dat mensen zouden voortkunnen, om dat meest elementaire, dat iemand nodig heeft om te kunnen bestaan.

Er gaat een doorlopende lijn van deze broodsuitdelingen, via zijn verklaring dat Hij het brood is voor ons leven, naar de uitspraak: Dit is mijn lichaam voor U gebroken, mijn bloed voor U vergoten.

In dat uitdelen van brood, dat vergeefse voedsel - Uw vaderen hebben zelfs brood uit de hemel gegeten en zijn gestorven - wil Hij er iets van duidelijk maken dat Hij ons eten en drinken wil zijn. Dat Hij voor ons de kracht wil zijn waarop wij verder kunnen, van waaruit wij bestaan, die ons in stand houdt. Wie van dit brood eet, zal leven. Eten, dat is belijden, metterdaad, dat wij van Hem uit leven. Eigenlijk eten wij slechts symbolisch. Paulus sprak daar al over: "Ge hebt toch uw eigen huizen om te eten en te drinken." We eten slechts een enkel stukje brood, dat voedsel met de meest neutrale smaak, dat allerlei bereidingen nodig heeft om smaak te krijgen. De smaak, die er hieraan wordt gegeven, is de smaak van zijn woord, zijn blijde boodschap, het evangelie, woorden uit zijn mond, die eeuwig leven zijn.

Dat wil er gebeuren wanneer U hier bijeen komt om te eten. Daarom moeten wij, voordat we het brood uitdelen, ook uitvoerig de woorden verhalen die Hij eens heeft gesproken; ze voor U breken en openleggen; daarom worden over dit brood ook altijd de woorden gesproken, die hem op de meest uitdrukkelijke manier typeren: Mijn lichaam voor U overgeleverd, mijn bloed voor U vergoten.

Dan kunnen wij zeggen: Neemt en eet. Als U deze woorden proeft, zult U ervaren, dat uw bestaan inderdaad anders is. Dit eten behoort bij een andere volksaard, die van Gods volk, waar Gods woord vanouds in de mond lag.

Maar tegelijk wil Hij ons in dit eten samenbrengen. Wij komen hier als mensen die elkaar niet of nauwelijks kennen. Toch is er iets gegroeid van verbondenheid, een nieuwe verbondenheid. Want ik geloof dat wij elkaar mogen herkennen in de honger waarin wij ons met elkaar solidair gaan gevoelen, een hunkering naar iets echts, naar wat menselijkheid in ons leven, naar een goed woord. Soms zult U hier tevergeefs zijn gekomen, nooit zult U het helemaal hebben gehoord. Maar telkens komen wij weer samen, eten een stukje brood om deze honger te belijden. Te belijden dat wij dit bij Hem hopen te vinden.

En misschien zal het U dan ook wel eens overkomen dat U inderdaad voldaan van hier heengaat. Dat U weer voortkunt, dat U nieuwe kracht heeft opgedaan, levenskracht. Dan zal de opdracht van dit samen eten U niet moeilijk vallen, nl. om gewoon mededeelzaam te zijn. Als zijn woord bij U inderdaad vlees en bloed is geworden, zal dat woord U bijblijven en een levenskracht, hoop en moed worden voor anderen.

Het rijk der hemelen is gelijk aan een maaltijd die een koning aanrichtte voor zijn zoon. Dat is het perspectief waarin zich dit wekelijks eten voor ons voltrekt. Gebrekkig en voorlopig, in hongeren en verzadiging, in smaak, in samenzijn en uiteengaan. Aan wie dit doormaakt, is beloofd, dat hij eemaal zal eten van de boom des levens die in de Schrift aan het begin stond en aan het eind staat, de alpha en de omega, Gods hele verhaal van a tot z, dat zichtbaar is geworden in Jezus, het brood van ons leven.

Open uw hand, neemt en eet. Amen.